

מסורת הש"ס

כי האי מעשה לידיו. מינהו המלך לתפוס גנבים ולסטים: **לגבי הדדי**. פנים אל פנים: **נקרא דסורי**. למד בקר: **זינייהו**. בין שניהן מתחת כריסן מתוך שכריסן גדול: **מטרוניסא**. שרית נכרית: **אינס שלנס**. שאינס יכולין להזקק לנשותיכס: **שלסן גדול משלנו**. כריסס של נשותינו גדול משלנו: **כי כאיש גבורסו**. אכזר תשמיש. לשון אחר שלסן גדול תלאה של אשה מרובה משל איש: **כ"ש**. שמאותה מרובה ואינס נוקקין להן ונבעלות לאחרים: **אהבס דוחקס אס הכזר**. ומתוך שמאות מרובה על תאותינו כשר שנינו נדחק: **כי דקורי דהרפנאי**. סליס שעושין בהרפנאי⁽¹⁾: **אישטיירי**. נותמתי: **שופרי**. זיהדורי תוארו וקירון [ערן] פניו: **מזי סילקי**. כשיולא מבית האומן שהוא לזכז ממראה להכ האש: **זי סילקי**. בעלותו מן האש: **פרלידי**. גרעינין: **ונהדר ליה כלינא**. יסובצנה שפה לפיו סביב של ורד אלוס: **זיהדורי**. דנפקי מיניה על פני הארץ: **מעין**. ולא הכל: **הדרס פניס**. וקן: **עולי עין**. עולין למעלה מן העין והיא מלמטה שהיא אינה יכולה לשלוט בה: **חזייה ריש לקיש**. שהיה לסטים: **שוור**. קפץ: **אמר ליה**. ר' יוחנן: **חילך לאורייתא**. כמה כוחך יפה לסבול עול תורה: **שופרך**. יופייך: **לנשי**. ראוי לנשים: **ולא מזי**. לקפוץ כהראשונה דמשקבל עליו עול תורה תשס כמו: **הסייף והסדין**. משנה היא צמס' [כליסן ^(פ"ד מ"ה)]: **הפיגיון**. אשפי"ד: **ומגל יד ומגל קליה**. פלגלי"א צלע"ז: **משיזרפס**. דקינ"ו צלע"ז: **ליסטאה צליסטויסה ידע**. לפי שהיית לסטים אתה בקי בצאות כלי אומנות ליסטיות: **ר' קרו לי**. רבן של לסטים וראש להן הייתי: **אסאי אחסיס**. דרבי יוחנן אשמו דריש לקיש: **וקא צדיא קמיה**. דר' יוחנן להמפלל על צעלה: **עוצה יסומיך אני אחיה ואלמנוטיך עלי סבטחו**. פסוק הוא צירמיה: **מלטער**. מתחרט על שהמיתו שלא היה מוצא תלמיד ותיק כמותו: **דשף דעסיס**. נעקרה ממנו דעתו ונשתטה: ואפילו

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא פד.

כי האי מעשה לידיה פגוע ביה אליהו אמר ליה עד מתי אתה מוסר עמו של אלהינו להריגה אמר ליה מאי אעביד הרמנא דמלכא הוא אמר ליה אבוך ערק לאסיא את ערוק ללודקיא כי הוו מקלעי ר' ישמעאל ברבי יוסי ור' אלעזר בר' שמעון בהדי הדדי הוה עייל בקרא דתורי בינייהו ולא הוה נגעה בהו אמרה להו ההיא מטרוניתא בניכס אינם שלכס אמרו לה שלהן גדול משלנו כל שכן איכא דאמרי הכי אמרו לה יכי כאיש גבורתו איכא דאמרי הכי אמרו לה אהבה דוחקת את הבשר ולמה להו לאהדורי לה והא כתיב² אל תען כסיל באולתו שלא להוציא לעו על בניהם א"ר יוחנן איבריה דר' ישמעאל [בר' יוסי] כחמת בת תשע קבין אמר רב פפא איבריה דרבי יוחנן כחמת בת חמשת קבין ואמרי לה בת שלשת קבין דרב פפא גופיה כי דקורי דהרפנאי אמר רבי יוחנן אנא אישתיירי משפירי ירושלים האי מאן דבעי מחזי שופריה דרבי יוחנן נייתי כסא דכספא מבי סלקי וגמלייה פריצדיא דרומנא סומקא ונהדר ליה כלילא דוורדא סומקא לפומיה ונותביה בין שמשא לטולא ההוא זהדורי מעין שופריה דר' יוחנן איני⁶ והאמר מר שופריה דרב כהנא מעין שופריה דרבי אבהו שופריה דר' אבהו מעין שופריה דיעקב אבינו שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון ואילו ר' יוחנן לא קא חשיב ליה שאני ר' יוחנן דהדרת פנים לא הויא ליה ⁷ר' יוחנן הוה אויל ויתיב אשערי טבילה אמר כי סלקן בנות ישראל מטבילת מצוה לפגעו בי כי היכי דלהוו להו בני שפירי כוותי גמירי אורייתא כוותי אמרו ליה רבנן לא מסתפי מר מעינא בישא אמר להו אנא ⁸מורעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב ³בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ואמר ר' אבהו אל תקרי עלי עין אלא עולי עין ר' יוסי בר חנינא אמר מהכא ⁴וידגו לרוב בקרב הארץ מה

אמר רבי יוחנן איבריה דרבי ישמעאל⁵ בו'. אלו דברים נכתבו שלא להוילא לעו על בני אדם שהם כך: **אמר** ר' יוחנן **אנא אשתיירי משפירי ירושלים**. רבי יוחנן אחר חורבן הרבה היה אלא כלומר אשתיירי ממשפחתם ולפי שהזכיר רבי יוחנן שהיה משונה משאר בני אדם צדכר אחד הזכיר גם שהיה משונה ציופי: **יתבי אשערי טבילה**. והא דלאמרי' צערי פסחים (פסחים דף קיא.) האי מאן דפגע צאתמא בעידן דסלקת מטבילת מזוה אחזת ליה רוח זנוינס היינו כשפוגע זה אצל רבי יוחנן שהיה יושב שם בקצע אין זו פגיעה אי נמי התם שפוגע כשעולה צעודה ערומה מן הנהר: **אי הדרת כך בו'**. מכאן אמר ר"ת דר"ל מתחלה ידע הרבה א אלא שפרק עול תורה ונעשה עס הארץ ועסק צלסטיות מדקאמר אי הדרת כך משמע להיות כמתחלה ולא תפרוק עול תורה מעליך וקאמר נמי מאי אהניג לי התם קרו לי רבי כלומר מעיקרא נמי הוו קרו לי רבי אלא ששכחתי ומה שפי' בקונט' ר' היינו רבן של לסטים אין נראה אע"ג דלשכתן צמס' ע"י (דף פ:) מ"ט קרו לך רבי רבן של טרסיים אני והיינו דלאמרי' צפ' כל כתיבי (שבת דף קט:) א"ל ר"ל לרבי יהודה נשיאה כך מקובלני מאכזמי ואמרי לה מאכזותיך כל עיר שאין זה חינוקות של בית רבן כו' משמע שקודם שלימדו רבי יוחנן למד מאחרים: **אי הדרת כך**. לקמן מוכח דנכסה דקאמר אמאי אחמיה וקא ציבא קמיה ולא חש לשמא יאמרו צציל וז חזר זה דחשיש לקמן (דף פה.): **הסביין והפגיון מאימתי מקבלין טומאה**. הקשה ר"ת דמתן צמס' כלים פרק י"ד¹ הסייף והסדין מאימתי מקבליס טומאה הסייף משישופנו והסדין משישחמנה והיינו דלא כרבי יוחנן ודלא כר"ל ונראה דהיאז ממנ' כשהעלו חלודה וצא לתקן דתניא צמוספת"י סייף וסדין שהעלו חלודה טהורין שפן והשחמין ²ה (מקבלין טומאה) אצל מתחלתס היו גמר ידיהו דמפרש צשמעתין ונראה דשפן קאי אסייף והשחמין קאי אסדין אע"ג דקמתי לשון רבים והוי השתא מוספתא כמו המשנה: שמיך

פר. השוכר את הפועלים בבא מציעא פד.

אמר רבי יוחנן **איבריה דרבי ישמעאל** בו'. אלו דברים נכתבו שלא להוילא לעו על בני אדם שהם כך: **אמר** ר' יוחנן **אנא אשתיירי משפירי ירושלים**. רבי יוחנן אחר חורבן הרבה היה אלא כלומר אשתיירי ממשפחתם ולפי שהזכיר רבי יוחנן שהיה משונה משאר בני אדם צדכר אחד הזכיר גם שהיה משונה ציופי: **יתבי אשערי טבילה**. והא דלאמרי' צערי פסחים (פסחים דף קיא.) האי מאן דפגע צאתמא בעידן דסלקת מטבילת מזוה אחזת ליה רוח זנוינס היינו כשפוגע זה אצל רבי יוחנן שהיה יושב שם בקצע אין זו פגיעה אי נמי התם שפוגע כשעולה צעודה ערומה מן הנהר: **אי הדרת כך בו'**. מכאן אמר ר"ת דר"ל מתחלה ידע הרבה א אלא שפרק עול תורה ונעשה עס הארץ ועסק צלסטיות מדקאמר אי הדרת כך משמע להיות כמתחלה ולא תפרוק עול תורה מעליך וקאמר נמי מאי אהניג לי התם קרו לי רבי כלומר מעיקרא נמי הוו קרו לי רבי אלא ששכחתי ומה שפי' בקונט' ר' היינו רבן של לסטים אין נראה אע"ג דלשכתן צמס' ע"י (דף פ:) מ"ט קרו לך רבי רבן של טרסיים אני והיינו דלאמרי' צפ' כל כתיבי (שבת דף קט:) א"ל ר"ל לרבי יהודה נשיאה כך מקובלני מאכזמי ואמרי לה מאכזותיך כל עיר שאין זה חינוקות של בית רבן כו' משמע שקודם שלימדו רבי יוחנן למד מאחרים: **אי הדרת כך**. לקמן מוכח דנכסה דקאמר אמאי אחמיה וקא ציבא קמיה ולא חש לשמא יאמרו צציל וז חזר זה דחשיש לקמן (דף פה.): **הסביין והפגיון מאימתי מקבלין טומאה**. הקשה ר"ת דמתן צמס' כלים פרק י"ד¹ הסייף והסדין מאימתי מקבליס טומאה הסייף משישופנו והסדין משישחמנה והיינו דלא כרבי יוחנן ודלא כר"ל ונראה דהיאז ממנ' כשהעלו חלודה וצא לתקן דתניא צמוספת"י סייף וסדין שהעלו חלודה טהורין שפן והשחמין ²ה (מקבלין טומאה) אצל מתחלתס היו גמר ידיהו דמפרש צשמעתין ונראה דשפן קאי אסייף והשחמין קאי אסדין אע"ג דקמתי לשון רבים והוי השתא מוספתא כמו המשנה: שמיך

עין משפט
נר מצוה

¹ א מיי פ"ח מהלכות כלים הלכה ז ודלא כר"י ודלא כר"ל:

— ❖ —

תורה אור השלם

1 ויאמר זבח וצלמנע קום אתה ופגע בגו כי כאיש גבורתו ויזקם גרעון ויהרג את זבח ואת צלמנע ויזקח את השקורים אשר בצוארי גמליהם: שופטים ח כא
2 אל תען כסיל באולתו פן תשנה לו גם אתה: משלי כו ד
3 בן פרת יוסף בן פרת עלי צין בנות צעדה עלי שור: בראשית מט כב
4 דמולאך הגאל אתי מבד רע יבדך את הצערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ: בראשית מח טז
5 עזבה ותמיד אני אחיה ואלמנתיך עלי תבטחו: ירמיהו מט יא

— ❖ —

לעזי רש"י

אשפי"ד [אישפי"ד]. חניתי ציד. פלציל"א. חרמש. דקינ"ו [ויקוי"ט]. מחמס מחבת מחרש [מצרף].

(א) צ"ב נת, (ב) נכרות כ ע"ש, (ג) נכרות שס ודף נה: סוטה לו: צ"צ קוח, (ד) ועי' פרש"י בשנת קמ. ותוס' חולין ד. ד"ה דקוריא, (ה) ועי' תוס' יבמות נו. ד"ה אתא גברא וכו' ותוס' עירובין סה: ד"ה ר"ל, (ו) [מ"ה], (ז) נדכליס פ"ג דב"מ, (ח) [חזרו] לטומאתן הראשונה כ"ל וכן איתא במוספ'.

— ❖ —

מוסף רש"י

כי דקורי דהרפנאי. כנדין של הרפנא (שבת קכז.), ר' יוחנן הוה אויל ויתיב כו'. ר' יוחנן אדם יפה תואר היה, דלאמרינן שופריה דר' אבהו מעין שופריה וכו' (ברכות כ. וצ"ב). עולי עין. מטולקין מן העין, שאינה שולטת בהן (שם) או: שליטין על העין ולא העין עולה בהן (שם נה): וכע"ז סוטה לו: ורשב"ס ב"ב קיח.).